

ВІДГУК

ДОКТОРА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА

ШАУЛЬСЬКОЇ ЛАРИСИ ВОЛОДИМИРІВНИ

НА ДИСЕРТАЦІЙНУ РОБОТУ ФАЙЧАКА АНДРІЯ ВАСИЛЬОВИЧА

«ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ПРОЄКТНИХ КОМАНД В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ»

ПОДАНУ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 – ЕКОНОМІКА

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Представлена до захисту дисертаційна робота Файчака Андрія Васильовича присвячена вирішенню актуального наукового завдання, пов'язаного з розвитком управлінської компетентності проєктних команд, роль яких зростає в умовах інноваційної економіки. Інноваційні джерела зростання ефективності бізнесу та національних господарських систем є трендом економічного розвитку, що є природним на фоні цифрової трансформації, пріоритету економіки знань, персоналізації послуг й товарів тощо. Предметне поле сучасної інноваційної економіки розвивається у напрямі дослідження управлінських джерел ефективності, що забезпечують умови для використання креативного потенціалу працівників, від яких очікується підтримка темпу технологічних інновацій за рахунок оновлення бізнес-моделей, умов організації діяльності, вибору чинників зростання та використання аналітично-прогностичних інструментів. Отже, обрана тематика є актуальною для економічної науки та практики економічної й управлінської діяльності, оскільки відповідає сучасним тенденціям поширення проєктно-орієнтованих моделей управління та зростання ролі людського капіталу у забезпеченні конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва.

Управлінська компетентність як основа конкурентоспроможності та стійка конкурентна перевага є предметом досліджень з економіки в контексті забезпечення прагматичності, економічної відповідальності та ресурсної обґрунтованості. Це тема, яка набуває нових аспектів актуальності через виведення питання управлінської компетентності за межі кадрової політики в контексті оцінювання масштабу, змісту, впливу, точності, своєчасності, економічного обґрунтування й забезпечення вимірюваної ефективності управлінських рішень. В цьому напрямі автором реалізовано запит економіки на раціональне цілісне методичне забезпечення економічного обґрунтування управлінських рішень, яке охоплює всі етапи — від оцінювання рівня розвитку компетентностей до визначення економічної доцільності інвестицій у людський капітал та вибору ефективних напрямів його розвитку. Такий підхід суттєво розширює традиційне бачення управління компетентністю команди в площині економічних джерел зростання суб'єкта підприємництва. Затребуваності дослідженню додає алгоритм практичного застосування

методики через систему інтегральних показників, економічних критеріїв та алгоритмів підтримки прийняття управлінських рішень.

Позитивне враження справляє логіка побудови дисертаційної роботи. Дослідження має послідовну структуру, у межах якої теоретичне обґрунтування економічної природи управлінських компетентностей органічно поєднується з результатами емпіричного аналізу та завершується розробленням авторського методичного підходу до економічного обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку управлінських компетентностей проєктних команд. Така побудова забезпечує внутрішню цілісність дисертаційної роботи, логічний взаємозв'язок між її розділами та переконливо демонструє авторську концепцію дослідження.

Практична спрямованість дисертації також заслуговує на позитивну оцінку. Запропонований методичний інструментарій може бути використаний суб'єктами підприємництва під час прийняття управлінських рішень щодо розвитку управлінських компетентностей проєктних команд, визначення економічної доцільності відповідних інвестицій, розподілу ресурсів між програмами професійного розвитку та оцінювання результативності реалізованих заходів. Це істотно підвищує практичну значущість одержаних результатів і свідчить про їх відповідність сучасним потребам економічної науки та управлінської практики.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи ВНЗ «Національна академія управління» у межах науково-дослідної теми «Цифровізація соціально-економічних систем: сучасний стан та перспективи розвитку» (номер державної реєстрації 0122U202056). У межах зазначеної науково-дослідної теми автором досліджено теоретичні, методичні та прикладні аспекти економічного обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку управлінських компетентностей проєктних команд в умовах інноваційної економіки. Особистий внесок здобувача полягає в розробленні теоретико-методичних положень, удосконаленні методичного інструментарію оцінювання розвитку управлінських компетентностей, визначенні економічної доцільності управлінських рішень щодо їх розвитку, а також розробленні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління людським капіталом суб'єктів підприємництва.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи

Дисертаційна робота А.В. Файчака характеризується високим рівнем наукової обґрунтованості, логічною послідовністю викладення матеріалу та достатньою аргументованістю сформульованих положень, висновків і практичних рекомендацій. Представлене дослідження базується на комплексному використанні сучасних теоретичних концепцій економічної науки, положень теорії людського капіталу, компетентнісного підходу, економіки знань, проєктного менеджменту та сучасних концепцій управління

персоналом, що забезпечило належний рівень методологічної цілісності виконаної дисертаційної роботи.

Позитивної оцінки заслуговує критичний аналіз наукових джерел, здійснений автором. У дисертаційній роботі не обмежується узагальненням існуючих наукових підходів, а проведено їх системне переосмислення з позицій економічної доцільності розвитку управлінських компетентностей проєктних команд. Це дозволило автору сформулювати власне бачення економічної природи управлінських компетентностей, визначити їх місце у структурі людського капіталу та обґрунтувати необхідність інтеграції компетентнісного підходу із системою економічного обґрунтування управлінських рішень.

Достовірність отриманих результатів підтверджується використанням комплексу взаємодоповнювальних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватних поставленій меті та завданням дисертації. Автором застосовано методи теоретичного узагальнення, аналізу, синтезу, системного та структурно-логічного аналізу, порівняння, економіко-статистичного аналізу, інтегрального оцінювання, економіко-математичного моделювання та графічної інтерпретації результатів. Вибір зазначених методів є обґрунтованим і дозволив забезпечити послідовний перехід від теоретичного дослідження проблематики до розроблення авторського методичного забезпечення економічного обґрунтування управлінських рішень.

Окремо слід відзначити належний рівень емпіричного обґрунтування дослідження. Автор не обмежився теоретичними узагальненнями, а здійснив власне експертне опитування фахівців, діяльність яких безпосередньо пов'язана з управлінням проєктами, що дало можливість виявити сучасні тенденції розвитку управлінських компетентностей, визначити пріоритетність окремих компетентностей, оцінити вплив цифрової трансформації та технологій штучного інтелекту на діяльність проєктних команд, а також сформулювати інформаційну основу для подальших методичних розробок. Такий підхід істотно підвищує достовірність отриманих результатів і свідчить про належний рівень практичної верифікації сформульованих висновків.

На особливу увагу заслуговує внутрішня логіка побудови дослідження. Автором забезпечено чіткий взаємозв'язок між теоретичними положеннями, результатами емпіричного аналізу та авторськими методичними розробками. Запропоновані інтегральні показники, економічні критерії оцінювання, алгоритм реалізації методичного підходу та система підтримки прийняття управлінських рішень є логічним продовженням отриманих теоретичних і прикладних результатів, а не ізольованими методичними конструкціями. Саме така послідовність дослідження свідчить про його завершений характер та високий рівень наукової обґрунтованості.

У цілому можна констатувати, що сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та практичні рекомендації є достатньо аргументованими, методично обґрунтованими та достовірними. Їх достовірність забезпечується належною інформаційною базою дослідження, використанням сучасного методичного інструментарію, логічною

послідовністю проведеного дослідження, а також узгодженістю отриманих результатів із поставленою метою та завданнями дисертаційної роботи.

Наукова новизна положень дисертації, які отримані особисто здобувачем

Нові наукові результати, отримані в ході дослідження, представлені достатньо переконливо, є обґрунтованими, доводять досягнення поставленої мети й визначених завдань. Важливо відзначити, що автору вдалося сформулювати цілісну наукову концепцію економічного обґрунтування управлінських рішень та розвитку управлінських компетентностей проектних команд, яка поєднує теоретичні положення, результати емпіричного дослідження та авторські методичні розробки. Саме така послідовність забезпечує завершений характер дослідження та свідчить про наявність нових наукових положень теоретичного, методичного та прикладного характеру.

Перевагою дисертаційної роботи є те, що запропоновані автором наукові результати утворюють єдину методичну систему економічного обґрунтування управлінських рішень. В дисертації переконливо доведено економічну природу управлінської компетентності як чинника підвищення ефективності використання людського капіталу та економічної результативності діяльності суб'єктів підприємництва.

Серед результатів теоретичного змісту доцільно виокремити теоретичні засади інтеграції компетентнісного та економічного підходів до управління людським капіталом, які передбачають оцінювання його результатів через зміни продуктивності праці, ефективності використання ресурсів, якості управлінських рішень, проектної результативності та економічної віддачі, що дає змогу трактувати розвиток управлінських компетентностей як форму довгострокового інвестування у конкурентоспроможність суб'єкта підприємництва.

Особливістю дисертації є обґрунтований комплекс науково-методичних розробок, який охоплює методичний підхід до дослідження взаємозв'язку між рівнем розвитку управлінських компетентностей та економічною ефективністю проектних команд, який передбачає поєднання експертного оцінювання компетентностей із аналізом показників економічної та проектної результативності, що дозволяє встановлювати пріоритетність окремих компетентностей з позиції їхнього впливу на використання бюджету, дотримання строків, продуктивність, якість результатів і довгострокову результативність проектної діяльності. Емпіричні результати дослідження, зокрема розмежування значення комунікації для командної взаємодії та стратегічного мислення в системі економічної ефективності, підтверджують доцільність такого підходу. Методичну цінність також має запропонований інструментарій підтримки управлінських рішень щодо розвитку управлінських компетентностей проектних команд, який доповнено матрицею прийняття управлінських рішень, алгоритмом їх запровадження та системою моніторингу, що забезпечує їх перетворення на конкретні управлінські дії з

урахуванням рівня розвитку компетентностей, економічної доцільності заходів і очікуваної результативності інвестицій.

Логічним етапом дослідження є наукове обґрунтування пріоритетів розвитку управлінських компетентностей проєктних команд в умовах цифрової трансформації, яке доповнено результатами авторського емпіричного дослідження щодо ролі комунікації, стратегічного мислення, адаптивності, цифрових компетентностей та використання технологій штучного інтелекту; запропоноване обґрунтування враховує практичне сприйняття рівня розвитку компетентності учасниками проєктної діяльності та вплив на економічну результативність, що дозволяє точніше визначати напрями інвестування у розвиток людського капіталу.

Узагальнюючим науковим результатом, який поєднує теоретичний, методичний та прикладний зміст дослідження, є розроблене та представлене в третьому розділі комплексне методичне забезпечення економічного обґрунтування управлінських рішень та розвитку управлінських компетентностей проєктних команд, яке поєднує інтегральне оцінювання рівня розвитку компетентностей, визначення економічної доцільності управлінських рішень, інструменти підтримки їх вибору та систему подальшого моніторингу результативності.

Запропонована методика апробована шляхом розроблення інтегрального показника розвитку управлінських компетентностей (CI), комплексного інтегрального показника економічної доцільності управлінських рішень щодо розвитку управлінських компетентностей (ЕМК), індексу економічної доцільності (EDI), а також матриці підтримки прийняття управлінських рішень і алгоритму їх практичного застосування. Така комплексність є однією з переваг роботи, оскільки забезпечує практичну реалізацію запропонованого автором методичного підходу.

Заслужує на схвальну оцінку також те, що всі елементи наукової новизни взаємопов'язані між собою. Теоретичні положення першого розділу стали основою для проведення емпіричного дослідження у другому розділі, результати якого використані під час розроблення авторського методичного інструментарію у третьому розділі. Така логіка побудови дисертації свідчить про високий рівень наукової культури автора та забезпечує цілісність виконаного дослідження.

Повнота висвітлення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Результати дисертаційної роботи пройшли належну апробацію та достатньою мірою висвітлені у наукових публікаціях автора. Аналіз опублікованих праць свідчить, що основні теоретичні положення, методичні розробки, результати емпіричних досліджень і практичні рекомендації, сформульовані у дисертації, знайшли своє відображення у фахових наукових виданнях та матеріалах науково-практичних конференцій.

Позитивної оцінки заслуговує послідовність апробації результатів дослідження. Представлені автором наукові праці відображають основні етапи виконання дисертації — від формування теоретичних засад дослідження управлінських компетентностей до розроблення авторського методичного підходу щодо економічного обґрунтування управлінських рішень та практичних рекомендацій щодо його застосування. Це свідчить про системний характер проведеної наукової роботи та належний рівень апробації отриманих результатів.

Важливо відзначити, що зміст наукових публікацій відповідає тематиці дисертації, а їх сукупність забезпечує достатній рівень висвітлення отриманих автором наукових результатів. Основні положення дисертації не дублюються механічно, а розкривають окремі аспекти проведеного дослідження, що відповідає загальноприйнятій практиці підготовки дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Кількість, рівень та зміст опублікованих праць відповідають чинним вимогам щодо апробації результатів наукових досліджень за спеціальністю 051 «Економіка», а також дають підстави стверджувати, що основні наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи достатньою мірою висвітлені в опублікованих працях автора.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 7 наукових працях, з них: 4 статті у наукових фахових виданнях України та 3 тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертаційна робота є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним автором особисто. У дисертаційній роботі належним чином наведено посилання на використані джерела, коректно відображено результати попередніх наукових досліджень, а всі авторські положення, висновки та методичні розробки мають достатній рівень обґрунтованості й підтверджені результатами проведеного дослідження.

Представлена дисертаційна робота не містить ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації наукових результатів. Вона відповідає вимогам академічної доброчесності, визначеним Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту» та Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Зауваження та дискусійні питання стосовно положень дисертації

Незважаючи на наукову цінність, завершеність і практичну значущість дисертаційної роботи, окремі її положення можуть бути предметом наукової дискусії.

1. У дисертації автором запропоновано комплексний методичний підхід до економічного обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку управлінських компетентностей проєктних команд, який передбачає використання інтегральних показників CI, ЕМК та EDI. Запропонований підхід є достатньо аргументованим, однак було б доцільно ширше розкрити можливості його адаптації для суб'єктів підприємництва різного масштабу та різних галузей економіки, оскільки специфіка їхньої діяльності може потребувати модифікації окремих показників та вагових коефіцієнтів.

2. Позитивно оцінюючи результати проведеного автором емпіричного дослідження, слід зазначити, що поглиблений аналіз та диференціація пріоритетності управлінських компетентностей залежно від сфери діяльності підприємств, розміру проєктних команд або досвіду респондентів, міг би суттєво розширити аналітичні висновки та стати перспективним напрямом подальших наукових пошуків.

3. Автором обґрунтовано економічну доцільність інвестування у розвиток управлінських компетентностей, однак дискусійним залишається питання врахування зовнішніх чинників, які можуть впливати на кінцеві економічні результати реалізації проєктів (макроекономічні зміни, ринкові ризики, галузеві особливості, зміни конкурентного середовища). Врахування коригувальних механізмів могло би розширити сферу практичного застосування запропонованої методики.

4. У дисертації обґрунтовано роль цифрової трансформації та використання технологій штучного інтелекту у розвитку управлінських компетентностей. Водночас, перспективним напрямом подальших досліджень залишається поглиблення аналізу впливу генеративного штучного інтелекту та сучасних цифрових платформ на трансформацію змісту управлінських компетентностей керівників проєктів, оскільки цей напрям характеризується надзвичайно високою динамікою розвитку.

5. Запропоновані автором методичні підходи мають практичну цінність, проте їх ефективність потребує перевірки й додаткового підтвердження результатами довгострокового впровадження на декількох підприємствах із подальшим порівняльним аналізом економічних результатів до та після застосування запропонованого інструментарію. В ході подальших досліджень автора варто запланувати подібну роботу.

Наведені зауваження мають переважно рекомендаційний характер, не знижують наукової цінності дисертаційної роботи, не впливають на достовірність отриманих результатів і не змінюють загальної позитивної оцінки проведеного дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Файчака Андрія Васильовича на тему «Економічні аспекти формування управлінських компетентностей проєктних команд в умовах інноваційної економіки» є самостійно виконаним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання, що

полягає у розвитку теоретичних положень та розробленні комплексного методичного забезпечення економічного обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку управлінських компетентностей проектних команд.

Дисертаційна робота характеризується високим рівнем наукової обґрунтованості, логічною структурою, достатньою глибиною теоретичного аналізу, належним рівнем методичного опрацювання проблематики та вагомою практичною спрямованістю. Отримані автором результати мають наукову новизну, характеризуються внутрішньою логічною узгодженістю, достатнім рівнем апробації та практичною значущістю для розвитку теорії й практики управління людським капіталом у проектно-орієнтованих суб'єктах підприємництва.

Особливо слід відзначити комплексний характер дослідження, який поєднує розвиток теоретичних положень щодо економічної природи управлінських компетентностей, результати емпіричного аналізу та розроблення авторського методичного підходу до економічного обґрунтування управлінських рішень. Запропонований методичний інструментарій має належний рівень практичної готовності до впровадження та може бути використаний у діяльності суб'єктів підприємництва для підвищення ефективності управління людським капіталом і забезпечення економічної результативності проектної діяльності.

За актуальністю обраної теми, ступенем обґрунтованості наукових положень, рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю отриманих результатів, а також відповідністю вимогам академічної доброчесності дисертаційна робота Файчака Андрія Васильовича відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

проректор з навчальної роботи та якості освіти
НУ «Київський авіаційний інститут»
доктор економічних наук, професор

Лариса ШАУЛЬСЬКА